

1 NOVEMBER 1925.

AFLEVERING 7.

NADruk VERBODEN.

Opgericht door E. HEIMANS, J. JASPERS Jr. en Dr. JAC. P. THIJSSSE.

REDACTIE:

J. HEIMANS, AMSTERDAM.

Dr. JAC. P. THIJSSSE, BLOEMENDAAL.

ADRES DER REDACTIE:

Dr. JAC. P. THIJSSSE, BLOEMENDAAL.

UITGAVE VAN:

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

ADMINISTRATIE:

2e OOSTERPARKSTRAAT 223, AMSTERDAM.

PRIJS PER JAAR f 6.50.

NA DE LAATSTE N.W.-STORMEN AAN HET STRAND NABIJ SCHEVENINGEN.

Fulmarus glacialis glacialis (L.)

Xema Sabini (Sabine)

Phalaropus (L.).

DE stormbal heeft al vier dagen aanéén uitgehangen en nog komt de N.W.-storm niet tot bedaren. Terwijl de wind om mijn huis giert tot groote schade voor mijn gladiolen, geraniums en zonnebloemen en de regen tegen mijn ramen klettert, dwalen mijn gedachten van mijn werk telkens naar het „Stille strand,” waar 't nu eindelijk weer eens stil zal zijn, zonder de zonnen zeebadende stadsmenschen met hun bedouïnenkamp van Scheveningen tot Terhey. Maar ik kan niet weg. Daar komt Zondagmiddag 12 September m'n jonge vrind Muysken in padvindersonkostuum aanzetten met een glimlach van verwachting op zijn baardeloos gelaat. „Meneer, nu heb ik iets heel moois, een nieuwen vogel.” En uit zijn homemade weitasch van robbevel komt een plumpe vogel te voorschijn, zoo groot als een stormmeeuw; dood gevonden aan 't strand tusschen Scheveningen en Wassaarsche Slag.

Werkelijk, 't is ook voor mij een nieuwe vogel, al herken ik hem ook direct. Dat valt trouwens niet moeilijk. Op 't eerste gezicht een meeuw; 't meeuwenblauw van mantel en vleugels is wat donker, ook wat roetachtig groezelig; ook is de staart niet wit, maar van dezelfde kleur als de mantel, alleen wat lichter, vooral aan 't uiteinde. Onderkant, nek en kop zijn wit, behalve een zwartachtig vlekje rondom 't groote donkere oog. Dan is de kop ook veel te dik en 't voorhoofd te hoog voor een meeuw. Maar wat 't meest aan 't beest opvalt en direct uitsluitel geeft is de allermerkwaardigste snavel, flink hoog, zoowat twee maal zoo lang als hoog, korter dan die van een meeuw en daarbij vrij breed. De voorste helft van de bovensnavel wordt gevormd door een allergemeenste halve-maanvormige haak, die voorbij de ondersnavel grijpt, de achterste helft door een soort tunnel, de neusbuis. Bij deze vogel zijn beide neusbuizen tot één koker met één uitmonding samengegroeid, een kenmerk van deze soort. Daar de tekening in *Practical Handbook*, vooral wat de ondersnavel en de voorhoofdslijn betreft, mij niet kan bevredigen, geef ik hier een schetsje van de merkwaardige snavel. De gearceerde gedeelten hebben een blauw-groene, de niet gearceerde een bleek geel-groene kleur. Voor 't gemak heb ik de snavel een weinig geopend, waardoor de haakpunt van de bovensnavel niet onder de ondersnavel uitsteekt, zooals bij gesloten bek 't geval zou zijn (fig. 1).

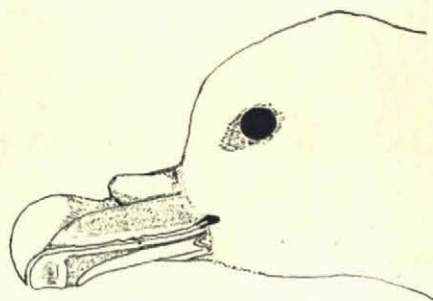

Fig. 1. Kop van Fulmar.

Fig. 2. Snavel van Fulmar van boven gezien.

In fig. 2 heb ik getracht 't uiterlijk van de bovenkant te doen uitkomen.

Een verdere merkwaardigheid aan deze vogel is de tot een scherpe sterke klauw vergroeide achterteen (fig. 3). Deze dient om de vogel in staat te stellen zich op de glibberige rug van b.v. een dooden walvisch „schrapp” te zetten en dan met de haak van de bovensnavel een opening in de taaie huid te kunnen scheuren.

Buekers zegt, dat alleen de Noordsche Stormvogel een begin kan maken aan een doode walvisch en dat pas daarna andere, minder doelmatig voor dit werkje uitgeruste zeevogels, aan de maaltijd kunnen deelnemen.

Dit is de Noordsche Stormvogel, *Fulmarus glacialis glacialis* (L.), die in ons land voor nog al heel zeldzaam gold. Ziehier eenige aantekeningen uit Buekers' „Onze Vogels”:

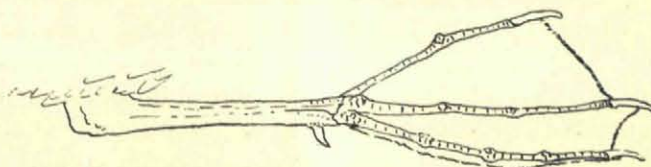

Fig. 3. Poot van Fulmar met scherp achterteen.

NA N.W.-STORMEN AAN HET STRAND NABIJ SCHEVENINGEN. 195

„Albarda somt 5 voorwerpen op, die tusschen 23 October en 9 Maart te Zandvoort geschoten zijn van 1845-'79. Verder: 16 December '98 één te Oostzaan; 5 en 6 December '99 telkens één gevangen te Hornhuizen; 6 November 1912 één te Uithuizen; 21 November 1912 één te Egmond aan zee; 15 December '14 één te Amsterdam; 12 Januari en 18 September '16 telkens één te Denekamp (merkwaardige vindplaats). In Januari '18 werden vele voorwerpen gevonden aan de kust van Noord-Holland.

Broedkoloniën worden aangetroffen in de Noordelijke en de *Zuidelijke* IJsee. In de Antarktische ijszee komt onze soort voor met talrijke andere, in de Arktische is zij de eenige vertegenwoordigster van het geslacht. Zij wordt waargenomen: in Noord Amerika aan de Behringstraat, de Baffinsbaai, Straat Davis en op Groenland; in Azië langs de geheele Noordkust; in Europa tot op 80° N. Br. Zuidelijker dan de Hebrieden gaat zij niet. Tengevolge van hevige stormen uit het N. W. komen de stormvogels wel eens in de Noordzee.”

Tot zoover Buekers. Die opgave van de Zuidelijke IJsee zal wel op een vergissing berusten.

Opvallend nu is de snelle toename van waarnemingen en dat niet alleen in ons land. Over de laatste jaren beschik ik niet over veel gegevens; het schijnt echter, dat onze vogel zich meer en meer zuidelijk van z'n oorspronkelijk zeer Noordelijke broedplaatsen laat zien, niet uitsluitend 's winters (vergelijk deze datum met die welke Buekers noemt), maar ook als broedvogel.

Volgens Practical Handbook of British Birds is hij 's winters waargenomen tot op 43° N. Br. en heeft hij zich als broedvogel de laatste 20 jaren (zeg nu ± 30 jaren) voortdurend naar 't Zuiden vanaf de Hebrieden uitgebreid; in 1910 werd hij al broedend aangetroffen in Ierland.

Me dunkt dat, als er in ons landje naar verhouding eens even veel en even ijverige vogelwaarnemers waren als in Engeland, de Noordsche Stormvogel spoedig, met nog vele andere, van 't lijstje van zeldzame gasten zou moeten worden afgevoerd. Wat is niet de Engelsche vogellijst veel en veel langer dan de Hollandsche. Dat Engeland nog al veel zeldzame vondsten van Amerikaansche oorsprong heeft te boeken, volgt uit de aard van z'n ligging. Ook zou ik niet graag willen, dat hier zooveel werd neergeknald als in Engeland. Maar dat er in Engeland zooveel vogels van Aziatische of Oost-Europeesche afkomst gesignaleerd zijn, die op ons lijstje nog ontbreken, vogels, die waarschijnlijk over ons land daar terecht gekomen zijn, dat getuigt toch van weinig belangstelling hier te lande. Ik zou eigenlijk wel graag eens willen weten, hoeveel menschen (en waar) zich in Nederland eenigszins ernstig en geregeld bezighouden met 't waarnemen van vogels in de vrije natuur.

Dus, dit was onze eerste Noordsche Stormvogel. Nadat ik de gelukkige vinder nog 't een en ander omtrent 't dier uit mijn boeken had voorgelezen, trok hij verheugd af, om direct aan 't opzetten te beginnen. Ik mopperde inwendig wat op de visite, die me verhinderde er op uit te trekken, maar de volgende

morgen was ik direct na 't ontbijt aan 't stille strand. De N. Wester stond nog stevig, de zee was woest, tot ver van de kust met witte schuimkoppen bedekt en hoewel 't 's morgens om 6.50 al vloed geweest was, week 't water nog maar weinig terug. Afwisselend stroomde de regen en scheen de zon en de jagende helverlichte en donkergrauwe wolkenmassa's boven de schuimende zee waren heerlijk om aan te zien.

Direct al zag ik een troepje klein grut langs de waterlijn dribbelen, 10 stuks, waarvan 5 opvallend wit aan borst en onderkant, witter dan het schuim der branding, zooals Thijssen eens van ze schreef. 't Zijn m'n eerste drieteenstrandloopertjes van dit jaar; nu zullen er wel gauw massa's voorbij komen, welkom! Koddige beestjes zijn 't, ook al in hun maniertjes duidelijk van alle andere strandloopertjes te onderscheiden; ze loopen vlugger en meer voortdurend, steeds maar langs de waterlijn, voor elke opkomende golf terugwijkend, maar dan ook onmiddellijk weer achter 't aflopende water aan, altijd net aan 't randje. En dan hun houding; net houten speelgoeddingetjes op wielletjes, de rappe pootjes met 't oog niet te volgen en 't leuke kopje met 't dikke niet lange snauveltje onbeveeglijk stijf tusschen de schouders gedrukt, alsof er geen nek tusschen kop en romp zit. Ik mag ze graag, die vertrouwelijke drieteentjes, en voor en na laat ik ze opspringen om de mooie met veel wit doorschoten vlerkjes te bewonderen. Als je dat een paar maal gedaan hebt en je goed het vliegbeeld hebt ingeprent, herken je ze voortaan al op groote afstanden. Datzelfde geldt voor de andere 5, de donkerder-bontbekplevierletjes, die in de vlucht hun snauveltje verloren schijnen te hebben en daardoor een veel plomper kopje laten zien.

Boven de buitenste duinrand zweven voortdurend meeuwen naar 't Z.W. Ik onderscheid allerlei soorten: de prachtige groote mantelmeeuwen, aan wie het fijne sneeuw witte randje achter langs de geheele lengte van de machtige zwarte vleugels zoo uiterst keurig staat; de minder deftige, maar toch ook wel heel mooie zilvermeeuwen, aan wier schoonheid het lichte oog van dichtbij m.i. zooveel afbreuk doet en waarvan verscheidene nu al de smoezelige winterkop dragen; een enkel kokmeeuwletje, op honderden meters kenbaar aan de breede blinkend witte vleugelboeg; vrij veel stormmeeuwen met wat meer wit in de vleugeltippen dan de grootere zilvermeeuwen; nu en dan een drieteenmeeuwletje met de zwarte vleugelboeg zonder wit; en dan nog van deze alle de jeugdvormen. Dat alles geeft een bonte mengeling, altijd weer even interessant, altijd weer dwingend tot scherp toekijken, want vooral die jeugdvogels zijn dikwijls zoo moeilijk (soms heelemaal niet) met zekerheid te onderscheiden en dan je kunt nooit weten er kan altijd een zeldzame, nog niet geziene, tusschen zweven. Ik laat dan ook geen enkele meeuw passeeren zonder hem, zoo eenigszins mogelijk, eventjes bij z'n naam te noemen. En ze bewijzen mij dezelfde beleefdheid, dat zie ik aan hun oogen, als ze soms rustig een paar meter langs me heen strijken onschadelijke variëteit.

Als ik zoo een uurtje in de nu mildere storm heb doorgestapt en langs de voet

NA N.W.-STORMEN AAN HET STRAND NABIJ SCHEVENINGEN. 197

van 't duin een paar kuifleeuwerikken, die daar thuis hooren, een drietal vreemde witte kwikken en een paar eveneens vreemde tapuiten, nu in hun warm kaneelbruin herfstpakje, heb doen springen, zie ik op 't vlakke strand een paar meter buiten de waterlijn, heel in de verte een wit met donker blauwgrijze vogel op z'n buik liggen en hoewel 't een paar honderd meter weg is, weet ik, dat 't m'n eerste Noordsche stormvogel in 't vrije veld is. Ik weet dat, eigenlijk omdat ik 't den heelen tijd gehoopt heb, maar ook omdat meeuwen zelden liggen en dan niet op zoo'n plaats; de Noordsche stormvogel echter kan niet lang achtereen staan, ligt dus bijna altijd. Als ik vol vertrouwen rustig doorstap, zegt m'n kijker me al gauw, dat 't 'm werkelijk is. 't Beest is blijkbaar doodmoe en als ik me tusschen hem en 't water heb geplaatst, laat hij zich zonder protest grijpen. Ik naar 't Hotel Kijkduin, dat ik net gepasseerd was, om een stevig pak kranten, want 't beest verspreidt een geweldig onaangename traanlucht, zooiets als een mantelmeeuw, die al een paar weken dood is. Zoo zit hij gemakkelijk en rustig in z'n peperhuisje en hebben we niet veel last van elkaar. Een Scheveningsche visscher herkent 't beest van zijn reizen naar 't hooge Noorden. Ze heeten malle-mokken; 't zijn domme beesten, die direct op 't visschersvaartuig afkomen, zich gemakkelijk laten vangen en met die gemeene snavel je hand heelemaal open kunnen scheuren; ze lusten 't liefste lever van visch.

Thuisgekomen wordt 't beest in de badkamer geplaatst, buiten regen en wind; fleurig ziet hij er niet uit, maar misschien zal de rust hem goed doen. (Vleesch liet hij liggen, verse visch werd even aangerogerd; na 2 dagen leek 't zeil een modern schilderij en had ik gelegenheid m'n vrouw te bewonderen; 't werd me te bar en daar het beest nog even slap was, verhuisde hij naar de padvindertuin met vijvertje, waar hij een uur later overleed; hoewel uitwendig geen spoor van „teer” (stookolie afval) te bekennen viel, bevatte de maag toch, evenals die van de andere exemplaren een dikke kluit van dat goedje.)

Vlug koffie gedronken en er weer op uit. Je kunt met zoo'n storm nog zoo veel verwachten. In mijn hoofd heb ik jagers en burgemeesters, Jan van Genten en papagaaiduikers en weet ik wat niet al. Dit jaar wil ik nog No. 200 op mijn lijstje krijgen en die stormvogel is pas No. 184; en dan heb ik z'n vliegbeeld nog niet; dat is me nog meer waard dan de vogel zelf; van opgezette vogels houd ik niet. Beter één vogel in de lucht, dan 10 in de hand. Mij geeft het een groote voldoening om te kunnen zeggen: Daar op zoowat 200 M. afstand gaan 3 tureluurs en 2 groenpootruiters. Misschien wat kinderlijk? Maar blijven we niet allemaal groote kinders? De een verzamelt in z'n vrijen tijd oud porselein de ander echte of onechte Frans Halsen, weer een ander postzegels; zoo heeft bijna ieder een hobby. Ik verzamel vliegbeelden en ik verzeker u, dat ik me daar buitengewoon wel bij bevind.

Aan 't strand gekomen zie ik, dat de meeuwentrek langs de duintoppen belangrijk sterker is geworden. Vooral veel mantelmeeuwen en zilvermeeuwen, oude en jonge, zweven en wieken voorbij. Daar ginds drentelt weer wat over 't strand,

4 stuks, een drieteentje, een steenlooper (donker op rug en kop met groezelig zwarte bef, kort breed plat wigvormig snaveltje en roode pootjes) en dan nog 2 pleviertjes. Wat lijkt dat grut verbazend klein, als je zoo lang ingespannen naar die groote meeuwen gekeken hebt. Zouden 't kleine pleviertjes kunnen zijn? Dat 't geen strandpleviertjes zijn, zie je al van verre; die maken een heel anderen indruk, meer grijsbruin met flauwe teekening, ik zou zeggen de kleur van de boschmuis. Deze pleviertjes hier hebben niet de duidelijke zomerteekening van de bontbekjes; de zwarte borstband is maar matig breed en niet pikzwart, de zwarte band over de kruin ontbreekt. 't Zullen wel jonge bontbekjes zijn, maar je kunt nooit weten, ze lijken zoo vreeselijk klein nu. Dichterbij zie ik in de kijker, dat de pooten niet helder oranje zijn, 't snaveltje niet duidelijk geel en zwart. Dat klopt voor de kleine plevier, maar ook voor de jonge bontbek. Nu de beslissende proef. Nog dichterbij kom ik bij, even aarzelen de beestjes, dan springen ze op en de uitgespreide vlerkjes vertoonen de witte band van de bontbek. Weer een illusie minder. Toch mooie vogeltjes. En die vliegende steenlooper dan; 't lijkt haast wel een klein scholekstertje met z'n vele zwart en wit. Zoo gaat het den geheelen middag door; elke vogel wordt nauwkeurig in de kijker genomen en 't prettige is, dat ze altijd weer even mooi zijn, al zie je ze nog zoo vaak.

Even voor Terhey maak ik rechtsomkeert en op 't stille strand teruggekomen pik ik m'n dochtertje op, dat van 't gym. komt en samen loopen we nog even naar de mond van 't ververschingskanaal. Dat is altijd een plekje vol verrassingen.

Van verre al zien we een wolk visschende meeuwen boven 't water dwarrelen. Even de kijker er op. Daar heb je warempel nog een kokmeeuwje met een zwarten kop, wat een late; waar is hij nu, o ja, even goed kijken; witte banden op de vleugels, klopt; maar dan . . . die zitten aan de verkeerde kant, niet aan de voorkant, zooals 't behoort, maar aan de achterkant. Wat kan dat zijn? Ineens weet ik 't . . . 'k herinner me een afbeelding van een mooi elegant meeuwje met zwarte kop, maar dat was in zittende houding en ik zeg: 't is Bonaparte. Maar nu weet ik 't niet zeker, zooals vanmorgen bij die stormvogel, maar 'k hoop het. Stel je voor, nog nooit in ons land waargenomen, 7 maal in Engeland, komt heelemaal uit 't uiterste noorden van Noord-Amerika. N.W.-storm, dat klopt ook. En 'k hoop 't nog sterker, maar . . . twijfel sluipt in m'n hart.

Spoedig staan we aan 't kanaal. De vogel lijkt een groote elegante bonte vlinder; prachtig mooi. Ik tuur en tuur door m'n kijker, om alles in een vliegbeeld vast te leggen en zeg hard op: „zwarte snavel, zwarte kop, smalle witte nekring, onderkant heelemaal wit, bovenkant meeuwenblauw met witte staart; vleugels drie verschillend gekleurde driehoeken, die met hun toppen in 't handgewricht samenkomen; de uiterste zwart, langgerekt stomphoekig; de middelste sneeuw wit, gelijkbeenig stomphoekig; de derde meeuwenblauw aansluitend aan de romp. Pooten zwart; onderkant van de vleugels lijkt me wit, maar tegen 't licht schemert de boventeekening er flauwtjes doorheen.” En dan begin ik opnieuw:

NA N.W.-STORMEN AAN HET STRAND NABIJ SCHEVENINGEN. 199

„snavel (niet zwaar, vrij teer) zwart; kop (fijner dan van kokmeeuw) zwart, enz.”

Als ik dit beeld goed in m'n geheugen heb ingestampt, denk ik aan de vorkstaartmeeuw. Nog eens goed de staart opnemen. Wat is dat moeilijk, die witte staart tegen de lichte lucht; dat dwarrelt voor m'n oogen heen en weer, op en neer. Bij een wending krijg ik een blik boven op z'n staart; die is nu juist heel wijd uitgespreid en ja . . . heelemaal recht is hij niet, beslist iets, maar dan toch heel flauw, uitgehold. Als de vogel die wat ineenvouwt, wordt de uitholling wat dieper; maar? Ik heb nooit een vorkstaartmeeuw gezien, maar zou zoo'n staart toch nooit een vorkstaart noemen; dan mocht de drieteenmeeuw ook haast wel zoo heeten; toch is deze staart beslist holler dan die van de drieteen.

Even meen ik een paar witte vlekjes bij de vleugelpunten tegen 't zwart te zien afsteken; maar dan ook weer niet; daar krijg ik maar geen zekerheid over; 't beest is beslist veel en veel beweeglijker dan de kokjes; misschien hongeriger?

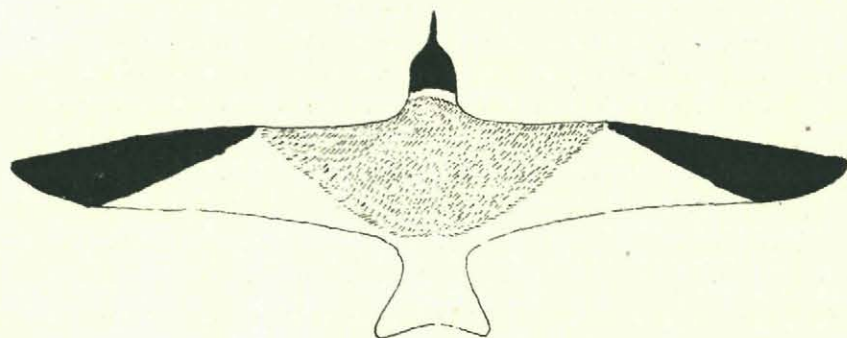

Fig. 4. Vorkstaartmeeuw in zomerkleed.

't Is laat geworden; met versnelden pas naar huis. Vleesch snijden? Geen tijd! Eerst teekenen; vliegbeeld vastleggen. Dan vlug eten en de boeken naslaan. Ja, hoe zit dat nu? Bonaparte's meeuw heeft geen ingesneden staart; de vorkstaartmeeuw heeft geen pikzwarte kop. Er staat: „donkergrijzen kop en een zwarten ring om den hals” (Buekers); „Kopf und Oberhals sind dunkel bleigrau” (Brehm); „slate-coloured head” (Birds of our Country); „whole head all round dark lead-grey with narrow black ring dividing it from pure white of back and sides of neck and under-parts” zegt Practical Handbook. Thijsse's Vogelboekje vind ik zoo gauw niet, zeker nog in rugzak of overjas.

Maar allen zijn 't er over eens, dat de staart slechts flauw gevorkt is en ik gooi Bonaparte over boord, spring op de fiets en trap naar de kanaalmond om nog even mijn Vorkstaartmeeuwte te bewonderen en die zwarte kop nog eens goed te ontleden; ook moet er een lichtere punt aan die zwarte snavel zitten.

't Is al 7.30 n.m.; geen enkele meeuw te zien. Maar als ik daar aan die kanaalmond zoo wat sta na te betrachten, komt er ineens iets over 't linker havenhoofd aanschieten en warempel 't is mijn schoenlappersmeeuwte. Wat kan

dat ding vliegen, wenden, zeilen, keeren. 'k Krijg hem nog een paar maal goed in de kijker, maar 't licht wordt minder; de zwarte kop blijft zwart. Maar 'k weet, dat m'n vliegbeeldteekening thuis goed is en dat deze vogel is: *Xema sabini* (Sabine), volwassen exemplaar in vol zomerkleed.

Buekers zegt van dit prachtmeeuwtje: „Het broedgebied van deze vogel ligt zeer Noordelijk en Oostelijk. Het strekt zich door geheel Siberië en de poolstreken van Amerika uit tot Groenland en Spitsbergen. Ver naar het Zuiden komt de meerderheid nooit. Aan de kusten van Groot-Brittannië is zij tusschen de 20 en 30 keer waargenomen. Voor Nederland vermeldt Albarda 2 voorwerpen, *beide jong*. Het eene bevindt zich in het museum te Leiden en is van 1863, het tweede, een jong mannetje, werd den 11den October 1892 aan den Hoek van Holland geschoten. 7 en 9 October (geen jaartal genoemd) nam de Heer Verweij hen bij stormweer waar bij Noordwijk.”

Practical Handbook noemt als broedterrein: „Coasts of Siberia, Spitsbergen, and on coast of Alaska to north Greenland” en zegt o.a. over in Engeland waargenomen exemplaren: „Adults very rare.”

Nu, dit is een adult. Ben benieuwd te hooren, of Verweij's exemplaren oud of jong waren.

Dat was een beste dag en ik noteer met groote voldoening No. 185 op mijn lijstje.

Den volgenden morgen om 8.30 niets van *Xema* te ontdekken; om 11 uur ben ik terug met een collega. Eerst vinden we hem niet, maar eindelijk ontdek ik hem even achter de mond van de visschershaven. M'n collega maakt op mijn verzoek ter plaatse een schetsje, dat blijkt te kloppen met mijn teekening thuis.

Om 5 uur dien dag ben ik weer met m'n dochttertje present en nu krijg ik, wat ik al dien tijd gezocht heb. *Xema* komt juist van de havenkant aanzeilen en zet zich neer op 't strandje tusschen linker havenhoofd en rechter kanaalhoofd. Zoo op die afstand doet hij sterk aan een sterntje denken. Voorzichtig komen wij nader. Ik zorg de verste ijzeren paal, die daar staat tusschen *Xema* en mij in te krijgen en kom nu recht op hem af. Nu heb ik hem: met mijn kijker op de paal gesteund kan ik hem rustig opnemen. Inderdaad, merkwaardig; de kop is niet zwart; donker leikleurig met fijne lichtere spatjes (zeker de onderveertjes); doet denken aan wat wij noemen de „schimmelkoppen” van verkleurende kokmeeuwtjes. Achter langs de kop, vrij hoog, loopt een smalle zwarte band, die aan de achterkant scherp tegen de witte nekring afsteekt en aan de andere kant bijna onzichtbaar samenvloeit met de donkere kop zelf. Deze band loopt ter weerszijden achter langs de wangen in een boog en iets naar voren onder de keel door, van nek tot keel geleidelijk iets breeder wordend. Op zij van de nek in 't mooie wit nog een paar blauwgrijze vlekjes (onderveertjes lijken me dit). 't Beestje houdt zich zoo rustig en bedaard als 't maar kan. Tusschen ons en hem staat nog een tweede lagere ijzeren paal en ik stuur m'n dochter vooruit, die haar kijker daar juist bovenop kan leggen. Als zij in die houding scherp heeft ingesteld en even heeft waargenomen, kom ik nu geheel

NA N.W.-STORMEN AAN HET STRAND NABIJ SCHEVENINGEN. 201

door haar gedekt, gemakkelijk ongemerkt vlak achter haar staan. We hebben 't beestje nu tusschen de 12 en 15 meter voor ons. 't Is volkomen op z'n gemak, pikt eens een veertje terecht en gaat dan op de borst liggen op 't lichte zand. Duidelijk zien we nu, dat de zwarte snavel een lichtere langwerpige vlek op de punt van de bovensnavel heeft; een beetje onbestemde kleur; ik noemde het vuil geel-groen-oranje; m'n dochttertje vond, dat 't vuil beenkleurig was. Als hij bij 't toiletmaken de kop vooroverbuigt, zien we, dat de witte nek in 't midden als een wig tusschen de zwarte ringveeren dringt en dat hier een paar blauwgrijze veertjes in 't wit zitten (zie fig. 6). Gaat de kop weer omhoog, dan valt die witte wig niet zoo op. Bij de schouder kwam een zwart maansikkeltje even onder de dekveeren uitkijken; dat was de duimvleugel. En wat een lange spitse vleugels; die steken ver over de staart uit en wippen flink de hoogte in. Heel duidelijk zie ik drie witte hartvormige plekjes op de zwarte toegevouwen slagpennen en als ik heel goed kijk, zie ik, dat ook 't uiterste vleugelpuntje wit is, een uitgehold half maantje dunkt me. (Zie fig. 5.)

De eerste keer, dat ik Xema zag vliegen, meende ik al iets wits aan de vleugel-

Fig. 6.
De witte wig.

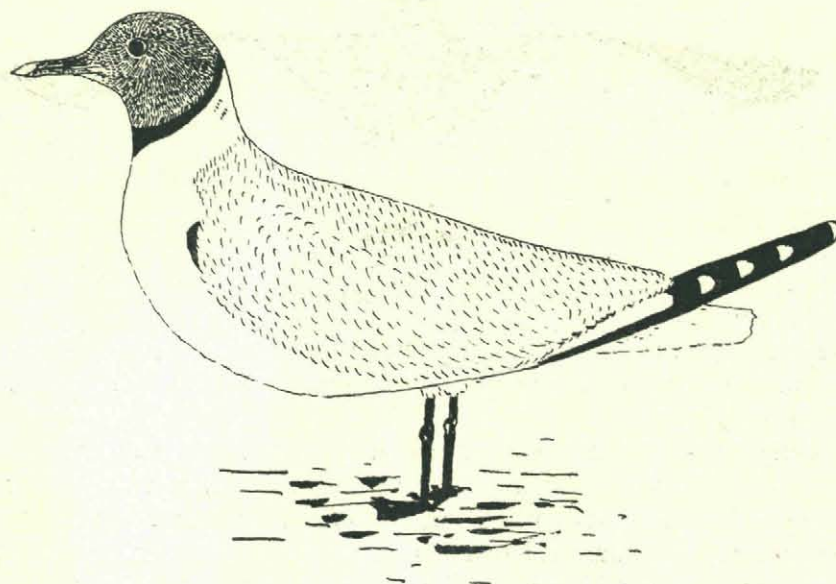

Fig. 5. Vorkstaartmeeuw in zomerkleed, staande op 't strand.

punten waar te nemen; dat zullen we nu eens controleeren met dat donkere havenhoofd als achtergrond. Als we uitgekeken zijn, naderen we langzaam. Hij heeft weinig bezwaar tegen onze komst, maar tenslotte wipt hij toch op en als de eerste wiekslagen hem langs 't havenhoofd voeren, zien we duidelijk de witte slagpentinne aan de vleugelpunt, maar zoodra de vogel tegen de lichte lucht afsteekt, zijn ze weer voor 't oog verdwenen. (Zie fig. 7.)

Thuis gauw even een teekening gemaakt en een paar jeugdige enthousiasten opgebeld; deze, tuk op zoo'n buitenkansje, natuurlijk direct er op af.

Fig. 7 De witte vleugeltippen.

Woensdag 9 September is 't nog steeds buig; er staat nog een sterke wind, die nu echter W.Z.W. is. Ik heb tot half één school gehad en zit pas aan de koffietafel, of de padvinder komt me al even berichten, dat hij de vorkstaartmeeuw gevonden heeft; prachtig mooie bonte vogel, met een zwarte band aan 't uiteinde van z'n staart.

Hè? Ik sta paf. Heb je dat wel goed gezien? Ja meneer, 't was in de visschershaven en een Scheveningsche visscher zei, dat er al vanaf Zaterdag 4 van die vreemde meeuwen tusschen de schepen rondvlogen.

Vooruit maar! Ga maar vast. Eerst even langs 't strand naar Kijkduin; ik haal jullie wel in.

Na de koffie met m'n dochter de jongens achterna. Halfweg Kijkduin vinden we ze. Karel Waldeck, een erfelijk belast vogelenthousiast, heeft nu ook z'n

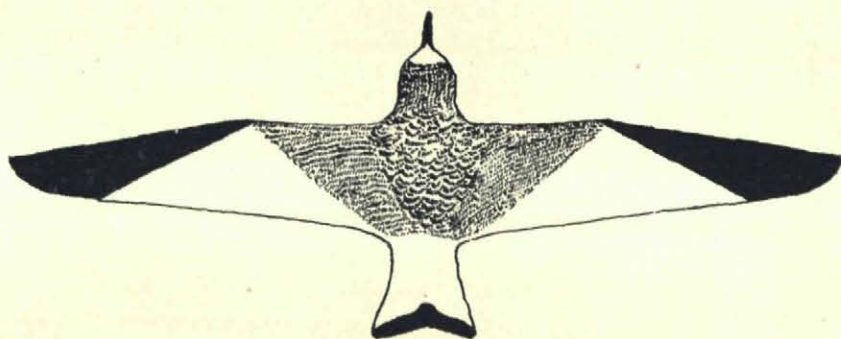

Fig. 8. Jonge Vorkstaartmeeuw.

Noordsche Stormvogel; dat is No. 3. 't Beestje is niet zoo heel erg versch meer, maar ik blijf wel boven de wind en een zakdoek wordt om de kop gewikkeld tegen 't lekken.

Een troepje zilver- en mantelmeeuwen, dat op 't strand staat, vraagt even onze aandacht. Ze zijn nog al erg mak, zeker moe van al dat stormweer. Er is één mantelmeeuw bij, die flink wat kleiner is dan z'n buurman. Nu zegt dat nog wel niet zoo heel veel, maar ditmaal lijkt 't me toch vrij zeker de Kleine Mantelmeeuw. Nog wat dichterbij en de kijker voor de oogen. Ik tref 't wel bijzonder, dat ik de twee juist in 't veld van mijn kijker krijg. En jawel. In alles volkomen gelijk; prachtvogels, zooals ze daar staan, maar de heel opvallend gele pooten van de kleinere maken deze toch weer een stuk mooier dan zijn grotere neef. Zelden zag ik de Kleine Mantelmeeuw van zoo nabij onder zoo'n gunstige belichting en dan nog wel tot één schilderij vereenigd met de groote. 't Is heel duidelijk *Larus fuscus fuscus* (L.), de Skandinavische vorm van de Kleine Mantelmeeuw. De Engelsche Kleine Mantelmeeuw heeft in plaats van een zwart, een

NA N.W.-STORMEN AAN HET STRAND NABIJ SCHEVENINGEN. 203

donker blauw-grijs dek. Daar loer ik al jaren op. Nu vliegen er zeker honderdmaal zooveel mantelmeeuwen hier voorbij als er komen zitten; dat maakt de kans niet al te groot, maar na zoo'n storm als deze kun je alles langs 't strand verwachten. Wie weet, hoe gauw 'k hem te pakken heb.

Even moeten ze voor ons de machtige wieken uitspreiden, want ik zoek al lang naar een verschil in vliegbeeld tusschen gewone en kleine mantelmeeuw; het grootte-verschil helpt daarbij niet veel. Ik geloof, dat ik 't nu te pakken heb, maar moet me nog eens goed aan andere opvliegende kleinen overtuigen.

Even voorbij Kijkduin moeten we een oogenblik schuilen achter een eenzaam en verlaten limonade-tentje en trekken dan terug. Daar zie ik voor 't eerst regenwulpen op 't strand neerstrijken. Honderden trekken dagelijks, vooral in Augustus, tegen den avond voorbij, maar ze zetten zich liever op de slikken van de riviermonden dan op ons dorre zand neer. 't Zijn er drie. Wat zijn ze een stuk kleiner dan gewone wulpen en wat zijn die snavels veel en veel korter, eerst recht, dan bij de punt plotseling vrij sterk naar beneden gebogen, heel anders dan de lange, slanke, geleidelijk omgebogen snebben van de groote wulpen. Ze zijn niet schuw (ook een kenmerkend verschil met de groote wulp) en we kunnen in de kijker duidelijk de donkere bijna zwarte fluweelachtige schedel zien met één smalle gele streep over 't midden en twee bredere langs de kanten, één juist over ieder oog.

Een krombek strandlooper, nog in zomerkleed met mooi bruine borst en groote witte stuit en bovenstaart, vliegt bijna tegen ons op. Als we doorgaan strijken de regenwulpen weg, even roepend, ook al weer heel anders dan de groote wulp. Wat steekt die smalle helderwitte vlek op achterrug en stuit duidelijk tegen de donkere rug en staartveeren af.

Tegen 5.30 naderen we de mond van het ververschingskanaal en zien al direct de vlindermeeuw tusschen de kokjes en jonge zilvermeeuwen in vliegen; 't is nu werkelijk een Xema in jeugdkleed. De witte staart heeft aan 't eind een zwarte band, die in 't midden wat dichter de staartwortel nadert; nu springt 't gevorkt zijn van de staart direct veel meer in 't oog, doordát die zwarte eindband zoo mooi tegen de lucht afsteekt. 't Vliegbeeld is weer wat anders dan dat van de oude, bonter en maakt op een afstand meer de indruk van uitsluitend zwart en wit. Van dichtbij zie ik, dat de slagpennen niet zóó zwart zijn als die van de oude. De staartband lijkt goed zwart en verder is alles, wat aan de bovenkant van de oude meeuw lichtblauwgrijs is, bij de jonge vrij donker grauwbrown. De rugveeren hebben mooie breede lichtere randjes, zoodat die rug geschulpt lijkt, maar daar zie je op wat grootere afstand niets van. (Zie fig. 8.) Dan ontbreekt bij het jeugdkleed ook de witte band in de nek. De kop is niet zwart of donker leigrauw, maar vanaf het *witte* voorhoofd alleen van boven grijsbruin. Deze grijsbruine schedel vormt één geheel met nek en rug. Waar bij de oude de pikzwarte nekband zit, vertoont zich hier een niet sterk sprekende onvolkomen grauwe ring. Dit witte voorhoofd en deze grauwe ring (jonge vogels moeten een

beige voorhoofd en geen ring hebben) wijzen dunkt mij op een exemplaar, dat bezig is zijn jeugdkleed te verruilen voor het volwassen kleed. Dit dier zou dus niet deze zomer, maar verleden zomer geboren zijn (???) Witte puntjes aan de slagpennen of een lichte punt aan de snavel kon ik in de vlucht niet ontdekken.

Zittend heb ik dit jeugd-exemplaar ook de volgende dagen niet te pakken kunnen krijgen.

Nu wilden we toch eens onderzoeken, hoe 't stond met die 4 exemplaren van den Scheveningschen visscher. Karel Waldeck ging op de fiets een ander vogelenthousiast, den jeudigen Piet Bouma, ophalen en nu werd 't geheele terrein langs ververschingskanaal, strandje, havenmond en visschershaven afgepatrouilleerd. De oude Xema werd nog in de visschershaven gesignaleerd, maar bij die twee bleef het.

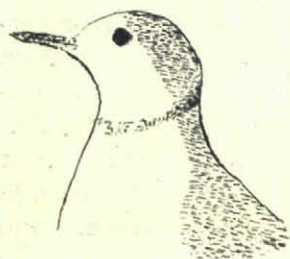

Fig. 9. Jonge Vorkstaartmeeuw.

Ik sta bij 't ververschingskanaal en ben juist mijn jeugd-exemplaar kwijt; daar komt Bouma aansnorren. „Meneer, een franjepoot; die is naar de havenmond gevlogen.” Ik op zijn fiets, m'n dochttertje achterop, trappen wat ik kan. Niets meer te zien. Dan naar de binnenhaven. Dat wordt een gevlug en gedraaf. 't Beestje is nergens meer te vinden en Waldeck en Muijsken, die al over tijd zijn, verdwijnen in aller ijl van 't tooneel. Juist willen wij drieën 't zoeken opgeven, als ik bij 't strandje, recht achter de havenmond, een klein rank vogeltje hoog boven op 't hier kalme water zie drijven. Ik zeg bovenop, want 't is of 't diertje geen gewicht heeft en nauwelijks 't watervlak met z'n onderkant aanraakt. Die indruk wordt nog versterkt door 't hoog opgeheven achterdeel en door de witte borst en buik. Wat een fijn elegant diertje; een keurig slank, sierlijk gebogen halsje met een mooi klein kopje, waaraan een snaveltje, fijn recht en spits als een degentje. 't Is dus de Grauwe Franjepoot, *Phalaropus lobatus* (L); immers, de andere, de Rosse Franjepoot, heeft een veel kortere en minder fijne snavel.

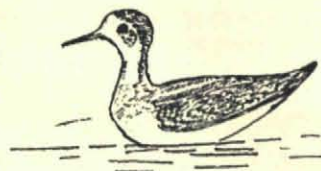

Fig. 10. De grauwe Franjepoot.

Onophoudelijk schiet het degensnaveltje vooruit en omlaag om van de oppervlakte van het water voor ons onzichtbare lekkernijtjes weg te pikken. Daar zit ik op den bovenrand van de bazaltglooiing, elleboogen op de knieën, kijker voor de oogen, aandachtig van no. 186 te genieten. Nu nog 't vliegbeeld. Voorzichtig zak ik naar beneden; tenslotte zit ik aan de waterrand, misschien 5 of 6 meter van 't beweeglijk juweeltje af; maar 't denkt er niet aan op te vliegen. Dan nog maar wat kijken. Ik zie niets dan een rond plekje water, met dat levendige diertje in 't midden; 't is of 't bij elke slag met z'n (onzichtbare) gelobde pootjes uit 't water opwipt. (Goede naam „Wassertreter”.) Ineens schiet 't kopje omlaag onder water, de vleugeltjes slaan uit en op 't water drijft een trillend vodje veeren.

NA N.W.-STORMEN AAN HET STRAND NABIJ SCHEVENINGEN. 205

Als ik m'n kijker afzet en omkijk, dringt de werkelijkheid zich onmiddellijk aan me op. Bouma is bezig een jeugdige Scheveninger in de haven te smijten, achter de steen aan, die op 't vogelkopje terecht kwam. Ik blijf wijsgeerig zitten kijken, nu eens naar 't dobberend franjepootje, dan naar 't spartelend boefje, maar vind 't toch beter 't maar bij deze eene moord te laten. Boefje op kletterende klompen over de bazaltblokken huilend af. Kleine volksoploop en werkelijk eenige deelneming, nu eens niet met 't boefje, maar met 't zielige nu weer opkijkende vogeltje.

Met een paar natte voeten en een uitgerekte haringtonhoepel krijgen we 't sidderend diertje in handen en wij naar huis. Nu zien we de aardige franjepootjes en de mooie wit gebande vlerkjes. Een kist met een dikke laag zaagmeel en 't beestje in de kelder. 's Avonds laat nog even Waldeck en Muijsken, om te bewonderen. De patient knapt wat op. Op 't linker wenkbrauwte een fijn bloeddoppeltje. Gelukkig geen gefladder in 't donker. Den volgende morgen ben ik er wel vrij zeker van, dat hij 't halen zal. Om 12 uur even door een kiertje gekeken om een tekeningetje te maken, maar dat wordt 5 minuten werk (zie fig. 11). Zoodra er wat meer licht naar binnen valt, staat hij op, kijkt rond met z'n rechteroog ('t linker is dichtgezwollen) rekt z'n hals en wil vliegen; gauw licht afsluiten.

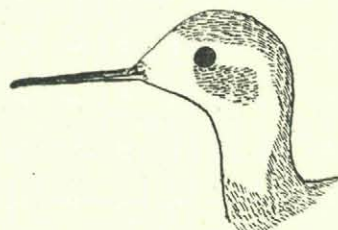

Fig. 11. Kop van grauwe Franjepoot.

Om half vijf lijkt alles goed en we zullen 't probeeren. Voorzichtig 't beestje in de hand onder de regenjas en op stap. Aan 't ververschingskanaal, dat met prikkeldraad is afgezet, lijkt 't ons de veiligste plaats. Voorzichtig zet ik 't beestje op één der paaltjes. Daar staat hij; wat is hij keurig; die twee watersnipachtige lengtestrepen over de rug, zeggen, dat 't een jeugdexemplaar is, omdat ze beige gekleurd zijn. Wat verstandig en wijs voor z'n leeftijd; geen gespartel of aanstellerij; even kijkt hij rond, rekt zich wat uit en daar gaan de vlerkjes op, gelukkig niets gebroken; daar gaat hij de lucht in, hooger en hooger, zwiert rond, naar beneden, weer omhoog; is 't een verkenning of een uitbundige jubel-

Fig. 12. Vliegend Franjepootje.

vlucht? Daar schiet hij schuin naar beneden en zet zich weer boven op 't water, dicht aan den overkant. Maar er staat een man van „plantsoenen” te maaien en wijzer geworden door ondervinding, gaat hij weer op de wieken, eerst een meter loodrecht omhoog, 't lichaam verticaal, dan kiept hij om in horizontale stand en valt daarbij een paar decimeter omlaag en dan gaat 't vooruit, snipachtig zigzaggend. Vliegbeeld: breede witte vleugelband, donkere staart met ter weerszijden twee breede witte lange vlekken en in 't zwart van de achterrug in 't midden een fijn wit lengtestreepje.

Maar 't beste herkenningsteeken is 't „drijfbeeld” „bovenop” het water (fig. 10).

Echt in onze nopjes gaan we huis toe en ik probeer een vliegbeeld en een drijfbeeld vast te leggen.

Beter één vogel in de lucht, dan tien in de hand.

Haag, 25 September 1925.

G. J. TIJMSRA.

P.S. De Xema's werden nog een paar dagen gezien, maar verdwenen bij 't afnemen van de wind; op 13 Sept. werd nog een doode Fulmarus gevonden en 't Franjepootje werd op 12 Sept. nog eens in de haven waargenomen. Verder bracht de storm nog een doode volwassen Jan van Gent.

DE VOGELS VAN NEDERLAND.

DEN 20sten November zal te Haarlem voor een liefdadig doel Burdet's nieuwste vogelfilm vertoond worden, de buit van 1925. Die is buitengewoon mooi en belangrijk. Van April tot October, haast dag aan dag is Burdet bezig geweest in de duinen van Kennemerland en op het onvergelykelijke Texel en

Patrijsjes op de voederplaats.

Uit BURDET's Film 1925.

in beide gebieden heeft hij opnamen verkregen en ervaringen opgedaan, die groote aanwinsten mogen heeten voor de bekendheid met de Nederlandsche vogels in het Hollandsch duin. De vogelfilm geeft dikwijls ook zeer fraaie beelden te aanschouwen van den plantengroei van het duin en het beloop der heuvelen en dalen. Dit jaar heeft Burdet ook een begin gemaakt met de natuurlijke historie van een der belangrijkste duinbewoners, het dikwerf verwenschte konijn. Het is een buitengewoon „onfilmbaar”

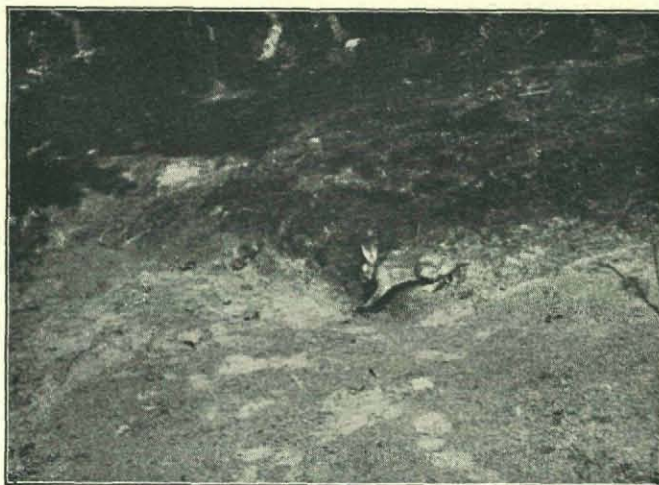
beest, maar wij kunnen hem nu toch al op het doek zijn hol zien opzoeken en als wij willen de bewegingen van ooren, pooten en staart analyseeren.

De patrijzen komen tegenwoordig in het duin zeer sporadisch voor. In sommige jaren kun je koppel na koppel opstooten en je telkens verheugen in den aardigen aanblik van zoo'n dozijntje patrijsjes, die met neergeklapte vleugels wegstrijken over den heuvelrand. Dan vind je overal de plekken, waar ze zich in het zand hebben liggen te scheukeren en telkens hoor je hun lokroep of het

gekraai van de patrijzenhaantjes. Dan volgen weer jaren, dat je geen enkelen patrijs te zien krijgt. Dit jaar waren er tamelijk veel en zoo zijn ze dan ook op de film gekomen. Een dozijn eieren uit een verlaten nest werden uitgebroed door een kip en de jongen met kip en al uitgezet in 't duin. Al spoedig verlieten ze hun pleegmoeder, die weer naar haar boerderij terugkeerde. De voerplek in het duin hadden ze spoedig ontdekt en vier weken lang behoorden zij tot de getrouwe bezoekers. Daarna greep hen de zwerfzucht aan, ze waren nu groot en krachtig genoeg, om zich in ruimer veld te bewegen. Het was natuurlijk een kleine moeite, om ze op die voederplaats te filmen.

Intusschen had zich waardiger materiaal opgedaan en wel de Nachtzwaluw. Deze vogel is in het Kennemer duin lang zoo algemeen niet meer als vroeger.

Een jaar of vijftien geleden vertoonde hij zich wel op open plaatsen in het Bloemendaalsche Bosch en in de duinen tusschen den Hoogen Duin- en Daalschen en Midden-Duin-en-Daalschenweg broedden geregeld twee of drie paren. Ook Lindenheuvel had in dien tijd minstens twee paren en in het groote duin tusschen Duin en Daal en de spoorlijn van de Haarlemsche waterleiding broedden ze bij dozijnen. Op zomeravonden klonk allerwegen hongeratel en je behoefde maar ergens in het duin rustig te gaan

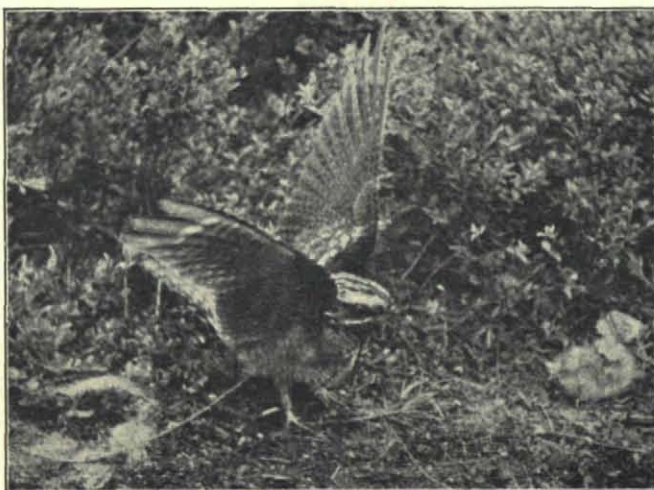
Konijn in 't duin.

Uit BURDET's Film 1925.

zitten, om na een korte poos de nachtzwaluw te zien rondvliegen en bidden of hem waggelend met uitgestrekte vleugels over den grond te zien rondloopen onder het uiten van allerlei onbeschrijfelijke geluiden. Tegenwoordig zijn er veel minder en kost het moeite, om de eieren te vinden.

Tot nu toe had deze merkwaardige vogel zich slechts een zeer middelmatig film-acteur betoond. Hij is alleen levendig en interessant in de schemeruren. Overdag zit hij meestal te slapen en wordt alleen actief, wanneer hij het noodig vindt, om zijn eieren of jongen een eindweegs te versjouwen. De jongen leveren dankbaarder materiaal. Zoolang ze nog niet kunnen vliegen loont het de moeite, om ze even op te jagen en het dan te filmen, hoe ze wegloopen met wijd uitgespreide vleugels. Daarvan heeft mijnheer Burdet al sedert jaren een zeer mooie opname, maar de volwassen vogel bleef nog steeds onbruikbaar.

Nu was er een nest gevonden midden in het duin tegen een kruipwilgenschijf tusschen twee denneboschjes. Waar het duin gaat stuiven, of niet lang geleden gestoven heeft, daar groeien de kruipwilgen in schijven, groote plakken, die zich naar alle kanten uitbreiden. Die nachtzwaluw dan had zijn eieren gelegd in het zand, in de luwte van die kruipwilgen. Spoedig werd het schuiltentje er bij gebouwd, de vooroefening gehouden en nu kon het aan 't filmen gaan. De nachtzwaluw zat onbeweeglijk op 't nest en bekommerde zich niet om roepen of fluiten. Als je te voorschijn kwam, dan vloog hij van 't nest af en dan kon je hem weer eventjes filmen op 't oogenblik, dat hij terugkwam, een eentonig, vrij onbelangrijk geval. Toen kwam mijnheer Burdet op het idee, om den vogel op ongewone wijze te verontrusten. Hij bewoog uit het tentje vlak langs den grond een stok

De verbaasde Nachtzwaluw.

Uit BURDET's Vogelfilm 1925.

langzaam naar het nest toe. De nachtzwaluw had natuurlijk nooit van zijn leven zoo iets gezien en ook van stokken waarschijnlijk geen onaangename ervaringen. Er zal wel eens een tak van die kruipwilgen over zijn kop gezwiept hebben en van één nachtzwaluw weet ik, dat tijdens het broeden een kruipende kruipwilgtwijg over het nest heen gegroeid is. Toen nu de stok al dichter bij het nest kwam, verhief de vogel zich op zijn korte pootjes, maakte front tegen het vreemd gedoe en ging kleine pasjes maken. Daarbij

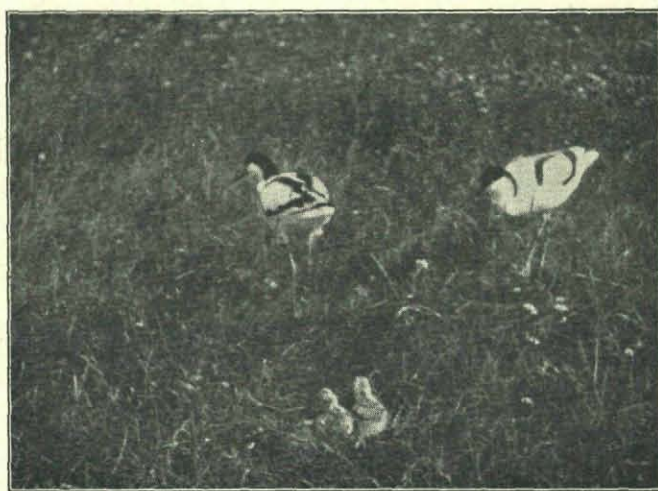
ontplooidde hij de prachtige vleugels en stond nu als een groote vlinder te balanceren, de groote oogen wijd open. Daar is nu een prachtige film van gekomen, vol actie en met prachtige en leerzame standen en houdingen. Ieder oogenblik worden we herinnerd, hetzij aan de werkelijk onbeholpen strompel- en fladderbewegingen van vluchtende jongen, hetzij aan de even onbeholpen lijkende wandel- en dansoefeningen van den volwassen vogel in den broedtijd.

Op Texel heeft mijnheer Burdet dit jaar gewerkt in den polder Waal en Burg in de Muy en in de groote duinvalleien van den Zuidwesthoek. Hij heeft de gelegenheid gehad, om zijn dodaars-film wat uit te breiden. In vroeger jaren had hij al een zeer mooie opname er van verkregen, hoe de dodaars zijn eieren bedekt en hoe hij, teruggekeerd op het nest in zeer korten tijd met bek en pooten het dek weer van de eieren verwijderd, om ze te gaan bebroeden. Dit jaar slaagde

hij er in om het familieleven af te beelden, in het bijzonder de voeding en verzorging van de jongen.

Nog belangrijker is de opname van de kluut, onze mooisten en merkwaardigsten steltlooper. Kluten nestelen nog op geheel Texel op allerlei plaatsen. Ieder bezoeker van Texel kent de duinen van de Mok, waar je zoo gemakkelijk de kluten kunt bespieden in het natuurmonument van De Petten. Op den klassieken Bol in het Noorden broeden ze nog bij dozijnen. Ook zijn er altijd eenige te vinden in de Sluftervlakte, in den Prins Hendrik polder, op verschillende lage plekken van het Oude Eiland en in den polder Waal en Burg, den rijksten vogelpolder van Nederland. Daar heeft dit jaar mijnheer Burdet op de terreinen van de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten de kluten gefilmd in het bloemrijke hooiland,

het klutenpaar met hun jongen. Nu eens worden de jongen gekoesterd door het mannetje dan door het wijfje, terwijl de ander dan sierlijk rondstapt door gras en bloemen, af en toe happend naar een insect of ander klein gedierte. We zijn zoo gewoon, de kluten te zien maaien in den modder en het ondiepe water der krekken, dat we deze jacht in gras en bloemen als heel iets nieuws te zien krijgen. Dit is wel de mooiste vogelfilm, die ik ken, mooi van compositie, gracieus van beweging, aandoenlijk van intimiteit. Een film als deze wekt bij den toeschouwer een levendig besef van den grooten schat, die wij in onze vogelwereld bezitten. Laat ons hopen, dat hij dan ook de verplichting gaat gevoelen, om mede te werken tot het behoud van die schatten. Bij het opnemen van deze film kon Burdet alweer constateeren, dat deze steltloopers voor hun jongen veel meer bezorgd zijn, dan voor hun eieren. De jongen verlaten het nest, zoodra ze uit den dop zijn, maar blijven met hun ouders nog een week drie vier vlak in de buurt. Zoo doen ook de scholeksters, tureluurs, kemphanen, kieviten, grutto's.

De Kluten in Waal en Burg.

Uit BURDET's Vogelfilm 1925.

De belangrijkste film werd verkregen in den Zuidwesthoek van Texel, het prachtige duinlandschap, dat, naar wij hopen, eenmaal nog door het Domaniaal bestuur in zijn geheel tot natuurmonument zal worden verheven. Daar liggen prachtige duinreeksen, voor het meerendeel goed, zelfs welig begroeid, soms

letterlijk bekleed met duinroosjes, elders met fijn gebloemt of flinke bossen van helm en struisriet. Tusschen die duinen liggen uitgestrekte valleien, meerendeels begroeid met struikhei en dophei, gagel en jeneverbes. Op de natte plekken groeit de stekelige galigaan en gentianen; Parnassia, Pirola, Zonnedaauw, Platenthera hebben nog op menige plaats stand gehouden, terwijl het Zonneroosje zijn gebied zelfs uitbreidt. Het is te hopen, dat men bijtijds de groote waarde van een zoo uitgestrekt en rijk „natuurterrein” inziet. Er zal een tijd komen, dat men die waarde „onschatbaar” zal noemen en dat men met spijt en wrevel ervan zal gewagen, wanneer men om luttel geldelijk voordeel of in onberaden ontginningsijver deze schoonheid heeft vernietigd. Als haast heel het land ontgonnen en bebouwd

Mannetje van de aschgrauwe Kiekendief.

Uit BURDET'S Vogelfilm 1925.

is, dan moet men toch nog hier en daar afwisseling kunnen vinden en besef van den rijkdom en schoonheid der Schepping.

Dank zij Burdet's films kunnen wij ons op gezellige winteravond - bijeenkomsten in deze vraagstukken verdiepen. Hij kan ons van Texel's Zuidwesthoek al heel wat vertoonen o.a. de levensgeschiedenis van de Aschgrauwe Kiekendieven. Hij heeft ze al dikwijls voor de lens gehad, maar nog nooit zoo mooi als dit jaar. Vier weken achtereen is hij naar Texel getogen, telkens voor

een paar dagen en zoo krijgen wij dan een volledig overzicht van het familieleven van deze vogels. Bijna altijd is het wijfje op het nest. Slechts éénmaal is het mannetje gekomen en wel op den dag, toen het vijfde ei uitkwam, een bijzondere gebeurtenis, die hij niet mocht verzuimen. Heerlijk kwam die licht gekleurde roofvogel neer en hij was wel zoo vriendelijk, om zijn vleugels wijd uitgespreid te houden, om zoo de zwarte streepen te vertoonen, die hem onderscheiden van de Blauwe Kiekendief. Op andere dagen vloog hij boven het nest rond, fluitend en schreeuwend en dan keek het wijfje omhoog en vloog ook wel op, om de prooi aan te nemen, die hij bracht. Ook ging ze wel op eigen gelegenheid jagen. Ze vingen meest ratten, muizen en kikkers en ook kleine vogels. Het wijfje onderhield een goede discipline. De film laat ons zien, hoe ze een jong, dat er van door was gegaan in zijn nek pakt en weer op zijn plaats neerzet. Als ze wat groter worden, krijgen ze andere manieren en bij de maaltijden ontwikkelt zich dan een

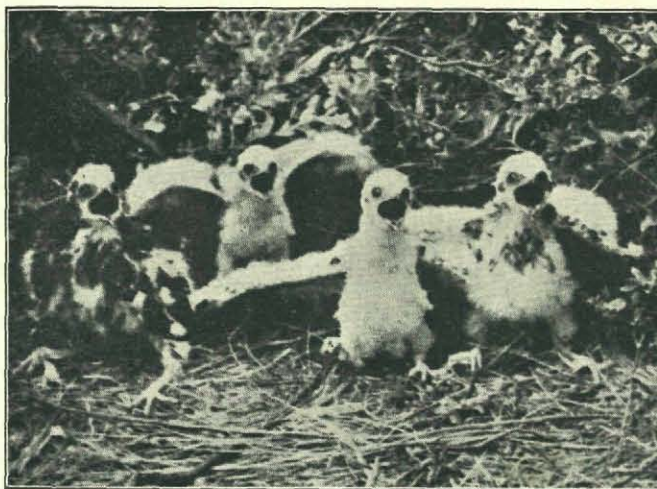
merkwaardige etiquette. Mijnheer Burdet is er in geslaagd, zoo'n maaltijd in zijn geheel te filmen en heeft ons daarmee een hoofdstukje ornithologie bezorgd van zeer bijzondere beteekenis. De jongen waren toen zoowat halfwas en begonnen al flink hun pennen te vertoonen. Mama had een flinken voorraad voedsel ter beschikking. Nummer één kreeg zijn deel en wandelde toen het nest uit, naar een donkere gang in de struiken, die toegang gaf tot het tweede nest. Dat deze vogels er dikwijls een bij-nest op nahouden wisten we al lang, maar niet, dat het zoo'n speciale beteekenis heeft. Op de film nu kunt ge zien, dat ieder jong na zijn portie in ontvangst genomen te hebben, door de donkere poort naar het bijnest kuiert, alle vijf, en in dit geval was de vijfde niet achterlijk geworden als „nesteldotje” Toen ze nu alle vijf verdwenen waren, at de moeder de restjes op.

Deze prachtige film zal nu weldra zijn triomftocht beginnen door Nederland en daarbuiten. Het filmwerk van Burdet groeit langzamerhand aan tot een Natuurlijke Historie van de Vogels van Nederland, die voor de broedvogels haast volledig wordt, als we zijn stereoscoopwerk er bij voegen. Van verschillende zijden is de wensch uitgesproken, dat de gelegenheid om tenminste de merkwaardigste stukken uit deze films te zien, zou

worden uitgebreid en tot mijn genoegen kan ik hier mededeelen, dat het voornemen bestaat, om de belangrijkste opnamen in den handel te brengen in stukken van dertig tot vijftig meter, zoodat inrichtingen voor Hooger en Middelbaar Onderwijs, schoolbioscopen, Volksuniversiteiten e.d. ze zich kunnen aanschaffen. Ze kunnen toch het meeste nut stichten, waar ze geregeld en herhaald worden vertoond.

Mijnheer Burdet heeft een mooi jaar 1925 gehad. Laat ons hopen, dat hij ook in 1926 en vele jaren daarna zijn onovertroffen studies over het leven der vogels van Nederland zal kunnen voortzetten.

JAC. P. THIJSSSE.

Jonge aschgrauwe Kiekendieven, bijna volwassen.

Uit BURDET'S Vogelfilm 1925.